

POSADZONY (67) *part praet pass pf*

posadzony (45), **posadzony** (22).

Pierwsze o jasne; -a- (46), -ã- (14); -ã- *SkarJedn* (3), *SkarŻyw* (7); -a- : -ã- *BielKron* (1:3), *BudBib* (2:1). ◇ *W formach złożonych* -on- (3) *Mącz* (2), *KochPs*, -ón- (2) *OrzQuin*, *Oczko*. ◇ *W formach niezłożonych* -óna (1) *Oczko*, -ona (1) *OpecŻyw*.

sg *m N* posadzony (19), posadzony (11); ~ (*praed*) -on (19), -ony (9); -on *LibLeg*, *March*¹, *HistJóz*, *RejWiz*, *BielKron* (3), *HistRzym* (2), *RejPos* (2), *KuczbKat*, *RejZwierc*, *BudBib*, *StryjKron* (2), *ActReg*; -ony *OrzQuin*, *CzechRozm* (2), *SkarJedn* (2), *SkarKazSej*; -on : -ony *SkarŻyw* (1:2), *WujNT* (1:1). ◇ *G* posadzony(e)go (3). ◇ *D* posadzony(e)mu (3). ◇ *A* posadzony(e)go (4). ◇ *I* posadzonym (1). ◇ *V* posadzony (1). ◇ *f N* (*praed*) posadzona (3) *OpecŻyw*, *HistRzym*, *Oczko*, posadzona (2) *SkarJedn*, *SkarKaz*. ◇ [*I* posadzona]. ◇ [*n N* (*praed*) posadz(o)no.] ◇ *pl N m pers* posadzeni (15); -eni *SarnStat* (2), -éni (1) *MurzNT*, -(e)ni (12). *subst* posadzone (3); -é (1), -(e) (2). ◇ *G* posadzonych (1). ◇ *A m pers* posadzony(e) (1).

Składnia dopełnienia sprawcy: posadzony(y) od kogo (10), przez kogo (1) *RejZwierc*.

Sł stp s.v. posadzić, *Cn brak*, *Linde XVII – XVIII w. s.v.* posadzić.

1. *Umieszczony*; *situs Mącz*; *locatus Modrz* (45) : *Situs*, *Poładzony*/ *położony*/ *vfiadły*. *Mącz* 397c. *posadzony gdzie* (4): *Oppositus*, *Załadzony*/ *przeciwko poładzony*. *Mącz* 311c; *Iefli* mię w grubym chodząc worze *vpátrzyli*/ *Przypowieść* ze mnie *wnet* *vczynili*. *Mną* *ięzyká* *náčzořác* w *bramie* *poładzonym KochPs* 100; *SkarŻyw* 473. *Cf Wyrażenie*.

W przeciwstawieniu: »spaść ... posadzony być« (1): *Dyabeł* iż *miął* do *niego* *iuz* *řlufzne* *przczyzny*/ *Bo* *gdzye* *on* *řpadł* *tám* *iuz* *miął* *poładzon* *być* *iny*. *RejWiz* 133.

Wyrażenie: »na *miejsce* [*czyje*] *posadzony*« (1): *A* *ná* *to* *mieyřce* [*czarta i jego ordy*] *iuz* *będa* *powořani*/ *iuz* *będa* *pořadzeni* *ludzye* *řwięci*/ *ludzye* *wiérni* *á* *Pánu* *Bogu* *pořlubieni* *RejAp* 175.

Szereg: »powořany, *posadzony*« (1): *RejAp* 175 *cf Wyrażenie*.

a. *Usadowiony* (12) :

posadzony(y) na czym (2): [*abyřmy się nie cisnęli*] *ná* *tákie* *mieyřcá*/ *ktoreby* *nam* *więřřzá* *zelżywoř* *á* *pořmiech* *czynić* *miály* *v* *řwiáthá* *tęgo* [...] *A* *zwałřczá* *gdy* *ná* *nich* *nie* *bywamy* *pořadzeni* *od* *gořpodarzá*/ *tho* *ięřt*/ *od* *Páná* *řwego* *RejPos* 224. *Cf* »na *wyszřem* *siedle* *posadzony*«.

posadzony(y) gdzie (4): *miedzy* *ludźmi* *ták* *rozumiemy*/ *že* *ten* *ma* *więřřzá* *częř* *ktory* *ná* *práwey* *řtronie* *ięřt* *pořadzon* *KuczbKat* 55; *Y* *pořadzeni* *przed* *obliczem* *iego* [*Et sederunt ante eum*]/ *pierworodny* *wedle* *pierworodzieńřtwá* *řwego* / *á* *młody* *wedle* *młodořci* *řwey* *BudBib* *Gen* 43/33. *Cf* »u *stołu* *posadzony*«, »na *wyszřem* *miejsku* *posadzony*«

Wyrażenia: »*pocześniej* *posadzony*« = *umieszczony na honorowym miejscu* (1): *zá* *złe* *mieli*/ *Ptacy* *gdy* *dutká* *widzieli*: *Pocześniej* *pořadzonego*/ *Ptaká* *bárzo* *plugáwego*. *BierEz* O4.

»*posadzony na stolec*« (1): *krol* [...] *nád* *dořem* *kazał* *řtolec* *pořtáwić* *ná* *czterzech* *noğách* *bárzo* *mdřych*. [...] *A* *gdyž* *był* *pořadzon* [*jego brat*] *ná* *on* *řtolec*/ *kazał* *wwięřzác* [!] *ořtry* *miecz* *nád* *ie*⁸⁰ *głową* *HistRzym* 94.

»u *stołu* *posadzony*« (1): *Stephan* *Woiewodá* [...] *ná* *koláná* *vpadł*/ *y* [...] *przyřięgał* [...] *być* *záwřzdy* *w* *wierze* *y* *w* *pořřluzieńřtwie* *Krolá* *Polřkiego* *Kázimierzá* [...] *podnieřiony* *potym* *z* *ziemie* *od* *Krolá*

y pocałowány z trzynością Pánow Wołoskich przednieyfzych v ftołu poładzon/ y dofyć vtćiwe czeftowan *StryjKron* 662.

»na wyszszem miejscu, siedle posadzon« (1:1): Ktory ná wyfłhem siedle poładzon bywa/ taki pirwego miefcá nábywa. *March*¹ A4; *HistJóz* Dv.

Przen (4) :

posadzon podle kogo (1): Zoná thák krafna ieftci dufzá ná wyobrazenie boze ftworzoná/ ktora ma być poładzoná podle prálatá fwiętego pífmá/ áby fie náuczylá thego co iey służy ku zbáwieniu. *HistRzym* 53v.

posadzon na czym (3): Efraim iáko widzę ieft Corem/ ktorj był poładzon ná rofkořzy/ bo Efraim (będzie) wywodzić ná zábijanie fyny fwe. *BudBib Os* 9/13. *Cf Wyrażenie*.

Wyrażenie: »posadzon na stolcu« [*szyk 1:1*] (2): *OpecŻyw* 181v; teraz ieftem poładzon ná ftołcu bárzo mdłym bo w ćiele krewkim/ cżterzmi nogámi bárzo mdłemi/ to ieft złożonym z cżterech żywiółow. *HistRzym* 94v.

b. Wprowadzony do królestwa niebieskiego [*gdzie*] (9) : PAnie Boże/ ktory fám raczyłz wiedzieć o liczbie tych wybránych twoich/ ktorzy w oney niebieskiej fzczeńliwości máią być poładzeni: ráczże nam to dać/ [...] áby [...] wřzytkich wiernych/ imioná záchowáły nieodmiennie *LatHar* 93.

Wyrażenia: »w krolestwie (bożem), w niebie, na niebiesiech posadzony (w Chrystusie)« (2:1:1): *MurzNT Luc* 13/29; oto fłyłzyfz iżełmy łáfkę dárowaná mieli. Náđ to teź/ oto iuz ná niebiesiech poładzeni ieftełmy w Chriřtuřie *CzechRozm* 31v, 28; A my czemu fię w tych źiemfkich dobrách [...] kochamy? Czemu fię tym řwieckim krolestwom dźiwuimy? Czemu ná ono wielkie y wieczne/ w ktorym náturá náłzá poładzona ieft/ nie pátrzymy? *SkarKaz* 245a.

»na, po prawicy Ojca (a. ojcowskiej, a. bożej) posadzony« [*o Chrystusie*] [*szyk 3:1*] (3:1): *CzechRozm* 180v; Iezu cżterdźieřtego dnia wfłápieniem do niebá/ wielebnie wfławiony/ y wnetże ná Oycowfkiey práwicy/ w niebiesiech fpániále poładzony *LatHar* 339, 547, 605.

c. Uwięziony (9) :

posadzony o co (3): Siedziáł męczennik w ciężkich okowách/ do nogi drugiego o łotrořtwo poładzonego/ przypięty. *SkarŻyw* 75, 62. *Cf* »do więzienia posadzony«.

posadzon gdzie (7): Ano teź y Abákuk był przyniesion po powietrzu áż do Dánielá/ gdj był w iáłkini miedzy lwy poładzon. *RejPos* 135v; *SkarŻyw* 408. *Cf* »do więzienia posadzić«

Wyrażenie: »do więzienia, na więzienie posadzon(y)« [*w tym: dla czego* (1), *o co* (1)] [*szyk 4:1*] (4:1): Ifidor Metropolit Kijowfki iáđąc ze Włoch do řwey Ruři/ niofąc on S. pokoy y iednoć [...] poimány był/ y ná frogie więzienie od Mořkiewfkiego poładzony/ o to/ iż iednoć y pokoy Chryřtuřow [...] przynořł y opowiedáł *SkarJedn* 322; *SkarŻyw* 300; Páweł y Piotr S. znowu fię do Rzymu wroćiwřzy/ do więzienia od Ceřárzá Neroná poładzeni *WujNT* 514; wypuřć nam Bárařbbařzá: ktory był dla [...] męžoboyřtwá poładzon do więzienia [*propter ... homicidium missus in carcerem*]. *WujNT Luc* 23/19, s. 733.

d. Osadzony, osiedlony [*w tym: gdzie* (1)] (2) : Szwabi w Galliei poładzeni. *MiechGlab nlb* 26; *SarnStat* 189; [Nadto cżłowiek 1 nowo posadzony daje mc. 2. *LustrRus* 33].

e. *Założony, zbudowany (1)* : [ty łany obrócono na wieś Skiby nowo posadzoną, przyłączywszy do tego jeszcze łanów 8 z miejskiego gruntu *LustrRus* 42, 32, 57.]

posadzony na czym (1): [o cudach św. *Benedykta*] Iednemu kłaŝtorowi ná ŝkále poŝadzonemu/ wodę modlitwą fwoią ŝłkály wywiodł: iŝ ná doł ŝchodźić po wodę nie było trzebá. *SkarŻyw* 250.

f. *O ciele ludzkim [na czym] (1)* : Natura tak opartyŝła [!] gdiŝ niewiaŝta chodzi na dwu nogach przeto [cyce] na pierŝiach poŝadzone, aby niŝej będąc chodzeniu nie zawadzały ŝwim zwieŝŝenim. *GlabGad* D6.

[*Przen*: Ciało człowiecze jest z ziemie i w ziemie się po śmierci obróci. Przeto na ciele ziemskim nie mogło być słusznie posadzono podobieństwo boŝe. *Kaz* 49.]

g. *O chorobie [gdzie] (1)* : Tedy/ iŝ choroby ŝá rozmáyté/ á wrózných częŝŝciach ciała poŝadzóné/ z róŝnych miar/ wód tákowych/ wŝywać kazáli *Oczko* 12.

h. *O ziemi [gdzie] (1)* : á iáko ŝiemiá/ do rzeczy pod Niebem wŝyŝtkich przyrownána/ ieŝt naniŝŝa y nagrubŝa/ ták téŝ w ŝrzedku będąc poŝadzóná/ naplugáwŝa y naniepoŝytecznieyŝa być miáá: przedŝię iednák Pan Bog [...] do poŝytku thák iá człowiekowi obrócił *Oczko* 1.

2. *O urzędnikach, władcach i dostojnikach: Powołany, obrany, ustanowiony (20)* : *OrzList* h2v; *BielKron* 218v marg; Koŝcioł Smirneŝki Polikárpá od ŝwiętego Iáná poŝadzonego ma *WujJud* 135v; Bo patrzac na takowe odiá/ waŝny/ y zaiatrzenia Luckie miedzi ŝoba gdiŝeŝ y kogo takiego obrac chcemi/ chibabi iakiemi Praktikami/ abo zmuŝu ratzei/ iáko ono mieli bracia naŝzi Czechowie/ [...] zwielkimi affekti poŝadzone Pani abo Krole. *PaprUp* B; A przerzeczeni Komornicy/ álbo wrzędnicy ŝádowni/ którzy máiá bydŝ poŝadzeni/ niemáiá innych ŝpraw iedno ŝwé wlaŝné prokurowác álbo ŝprawowác *SarnStat* 716.

posadzony gdzie (1): trzebabi nam tak wiele otijch ŝie starac ktorzi Panŝki Bok zafiadaia aby tam mezowie godni poŝadzeni beli *PaprUp* Ev.

Wyraŝenia: »na cesarstwo posadzony« (1): [ŝw. *Ambroŝy*] ŝkoro ná páńŝtwo y Ceŝárŝtwo poŝadzony od Bogá był/ záraz religiey ŝłuŝyć począł/ áby iá ŝwoie pánowanie wŝpierał. *SkarKazSej* 680b.

»na króleŝtwo posadzony« (1): Był Dawid iáko dopiero vrodzony gdy był z rák wŝzech nieprzyiaćioł wyrwany/ y ná kroleŝtwo poŝadzony choćiaŝ iuŝ przed tym dawno ŝył ná ŝwiećie *CzechRozm* 140.

»na ([czyje a. *które*]) miejsce, na [*jakim*] miejscu posadzon(y)« (4:2): SEdechiaŝ oŝtáteczny krol Iudá y Ierozolimŝki/ ktory był od Náŝchodnozora ná to mieyŝce poŝadzon/ krolował lat XI. *BielKron* 91, 87v, 144; Otóŝ maćie Piotrá: widŝicie ná którym mieyŝcu y teraz poŝadzóny ieŝt *OrzQuin* X2; *RejPos* 224; IEŝliŝeby ŝie teŝ w pánu álbo w kŝiáŝęciu iákim pychá álbo wŝgárdzenie iákie okázáło [...] áby pomniał ná to/ iŝ nie ŝam przez ŝię powŝtał [...] á ná thym mieyŝcu ná kthorym ieŝt nie ŝam przez ŝię ŝiadł/ przez Páná poŝadzon. *RejZwierc* 47v.

»na pańŝtwo posadzony« (1): *SkarKazSej* 680b cf »na cesarstwo posadzony«.

»posadzony na stolcu« (1): A yŝch za swolyenyem wŝzithkyey Zyemye Moldawŝkyey yeŝth wŝyeth y poŝchadzon na ŝtholczv oycza ŝwego pan Ilyaŝch Voyewoda tho ye⁸⁰ Kro.m. [...] ŝchliŝchal *LibLeg* 11/180v.

»na stolicę, na stolicy posadzony« (3:1): Nektariusz nowo na Cárogrocką łtolicę poładzony/ za przyczyną Cefarzą *SkarJedn* 175; *StryjKron* 180; ktorego [*Klemensa*] namiestnikiem Piotrowym od Piotra na łtolicy iego/ iefzcze za żywotą Piotrowego poładzonego powiadaia. *NiemObr* 55; *ActReg* 31.

»na urządzie posadzony« (1): ludzie wyfokiego łtanu/ á na iákim wielkim vrzędzie poładzeni [*in aliquo dignitatis gradu locatos*]/ więcey fię obruźaia/ gdy by obaczyli/ áno ich dobre^{mv} mnińaniu kto co wvlacza/ niźli podly lud á motloch *ModrzBaz* 73.

Szereg: »posadzony a przełożony« (1): y raczył [*Bóg*] przełtrzezenie vczynić na potym wiernym łwoim/ by fię tákicy nádętey myłli/ á tákich powyłzłzonych mieyfc łtrzegli/ á nie cíńęli fię do nich/ na ktore nie będą poładzeni á przełożeni od niego. *RejPos* 224.

Przen (3) :

Wyrażenia: »posadzon(y) na miejsce [*czyje*], na miejscu [*czym*]« [*szyk 1:1*] (1:1): Azałz to nie wielka poćiechá [...] fię dzyeie káždemu tákemu [*należqcemu do stanu ludzi wielkich*]/ gdyż to pewnie wie s łłow Páńfkich iż ieft poładzon na mieyfc ono Pána łwoiego. *RejPos* 175; Bo káždy łńadnie obaczy [...] ony pokłony twoie/ iż ich nie czyniłz s łercá á s práwey myłli/ wedla łokazania Páńfkiego/ iáko przełożonemu na mieyfcu łwiętym iego poładzonemu. Ale [...] w nádzyeię iákiego vmnożenia pożytku łwego *RejPos* 243v.

»na zwierzchności posadzony« (1): Stolicá Piotra S. práwem Bozym na zwierzchności kołcioła włzytkiego poładzona/ ładnym łudzkiem práwem tráćić łwoich przywileiow nie moze *SkarJedn* 163.

3. [*Obsadzony* [*czym*]:

a. *O szacie*: był mąż łrogiey połtáci/ [...] łzátá na nim złotogłow łzczero złoty perlami poładzony. *HistOtton* 42.

b. *O terenie*: jechaliłmy przy łrzegu, na którem łównina barzo wesola i łzeroka pod łórami, posadzona umyłłnie wšzytká drzewy, które zowiá *mori* [...] wzdłuz łlisko mile polskiej *DiarPeregr* 12.]

4. *Zasadzony* (o drzewie) [*gdzie*] (2) : Wywyłzłfylał fię iáko páłmy około łrzegow poładzone/ y iáko łzczępy łóżane w łerychonie. *BudBib Eccli* 24/14; dułzá/ ona práwołciá pierworodná obdárzona/ ożywiáć cíáło na wieki mogłá: zwłáłzczá przy drzewie żywotá w łaiu poładzonego/ miełzkáiać. *SkarŻyw* 260.

Synonimy: 1. a. osadzony; d. osadzony; e. zalożony, zbudowany; 2. mianowany, obrany, powołany, ustanowiony.

Cf **POSADZIĆ**